

Библиотека Матице српске

~~I 1183~~

P₁₀ Cp (Xp) 13.1

Библиотека Матице српске

~~Σ 1183~~

БИБЛИОТЕКА

МАТИЦЕ СРПСКЕ

ART

~~13738~~

SMAIL-AGE ČENGICA.

13737

PJESMA

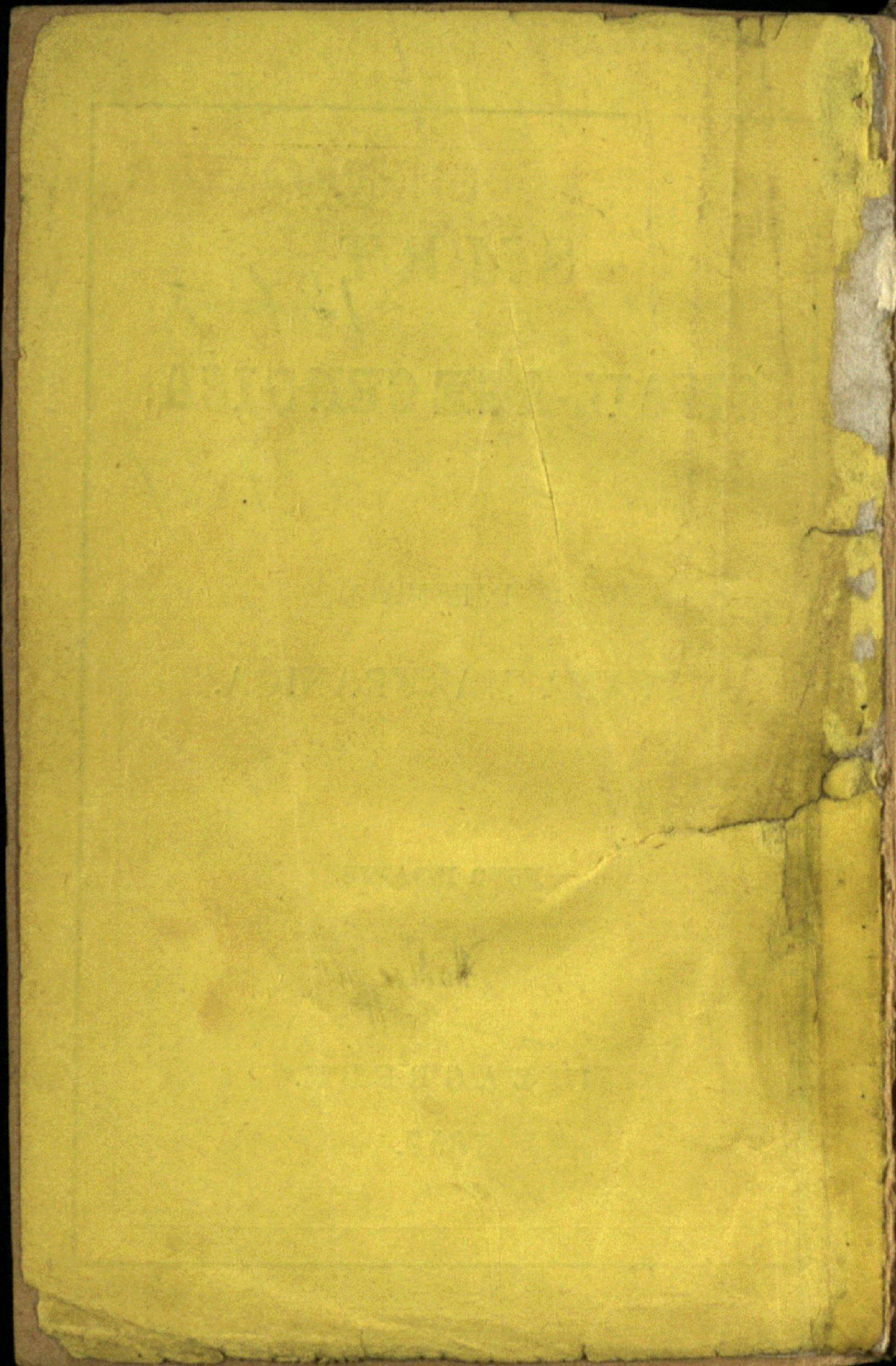
IVANA MAŽURANIĆA.

NOVO IZDANJE.

Matićica

U ZAGREBU.

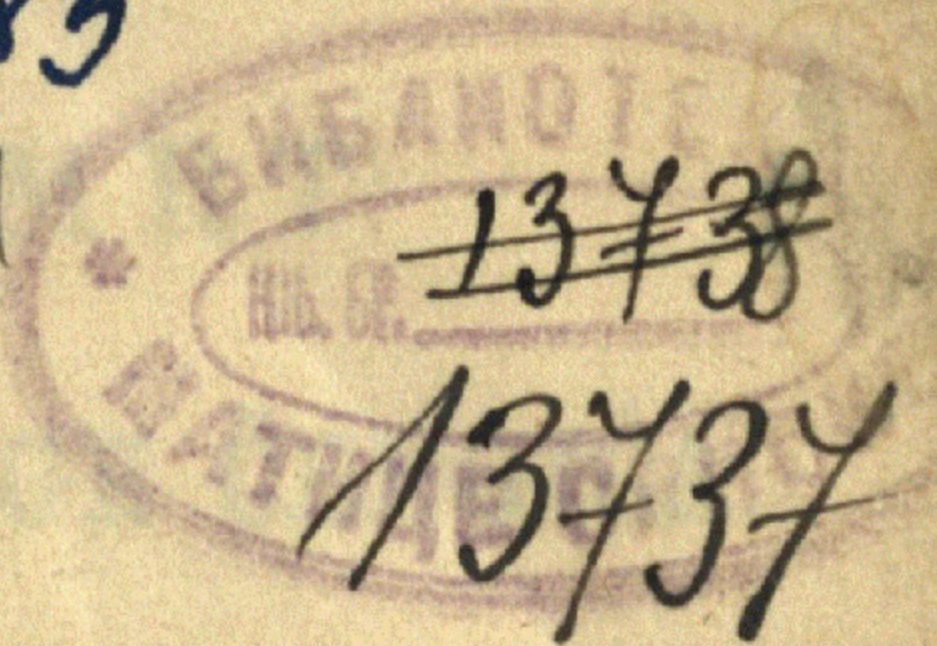
1857.

~~26774~~

I 1183

25827591

S M R T

SMAIL-AGE ČENGIĆA.

111
111

111
111

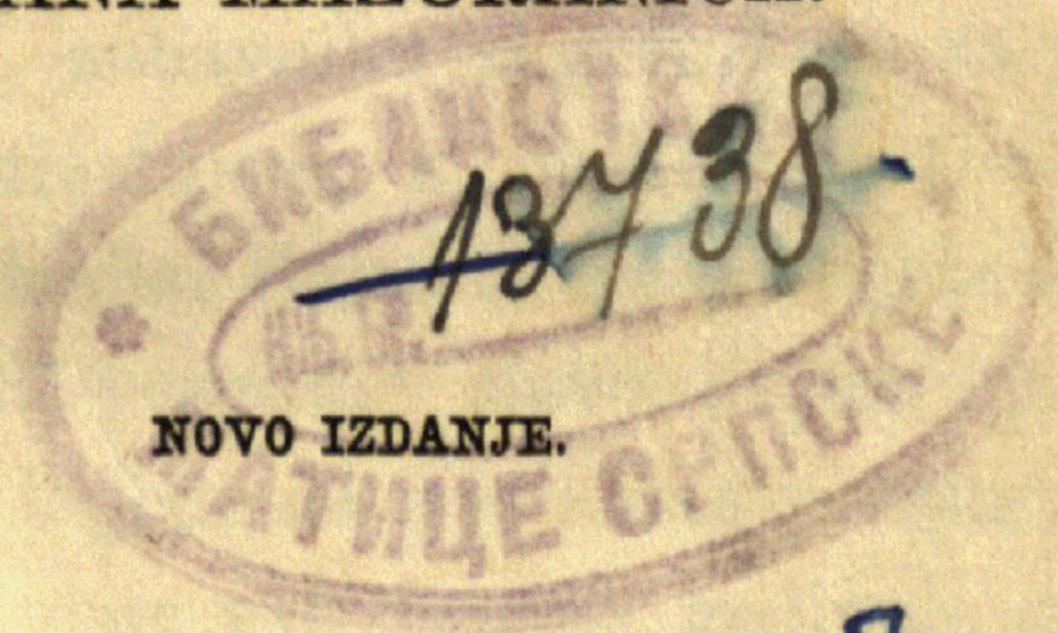
THE

SMALL-AGE CHILDREN

Pečatnja K. Albrehta u Zagrebu.

S M R T
SMAIL-AGE ČENGIĆA.

PJESMA
IVANA MAŽURANIĆA.

13437

U Z A G R E B U.

1857.

S M R T

SMALL-AGE CHILDREN

THE

WORLD OF CHILDREN

NEW YORK

1887

U. S. DEPARTMENT OF COMMERCE

1887

Predgovor izdateljev.

„Habent sua fata libelli!“ Ivana Mažuranića pjesma „Smrt Smail-Age Čengića“ pečatana je već dvaput; prvom u „Iskri“, zabavniku zagrebskom za g. 1846., latinskijem, a poslije g. 1853. u drugoj knjizi Subbotićeva „Cvijetnika Srbske Slovesnosti“ slavenskijem pismenima. Pojedince nije dosad pečatana.

Ima tome već desetak godinah, što sam jednom polazeći u Njemačku nago-
varao pobratima pjesnika „Smrti Čengi-
ćeve“, da bi pjesmu ovu napose iz „Iskre“
prepečatao, ili pak, ako se njemu neće,

VI.

meni dopustio da je izdam. Mažuranić, zabavljen drugijem poslovima a netražeći novčane dobiti, dozvoli da prepečatam pjesmu iz „Iskre“ i izpravi nekoje pogreške, što su tamo zaostale. Došavši u Beč saobćim namjeru svoju vrijednome prijatelju svome i slavnome stariješini našem, Vuku, koji mi kaza da i on kani pjesmu Mažuranićevu prepečatati i dodati joj narodnu jednu pjesmu o pogibiji Čengićevoj.

Medjutijem prodje desetak godinah; čekajući da će to bolji od mene činiti, nijesam pjesme izdao na svijet, i tako je doslije neimadosmo napose pečatane. Budući pak da će je Vuk jamačno slavenskijem pismenima prepečatati, izdajem je ovdje onako kao što je u „Iskri“ pečatana, želeći da se narod naš napoji

VII.

divne ljepote ovog najkrasnijeg ploda novije naše književnosti i da se ovom pjesmom ponosi i diči: a čistu novčanu dobit od prodaje posvećujem na korist pensionnog fonda za udove i sirotčad pravoslavnog sveštenstva u Dalmaciji.

U Zagrebu na Mitrov-dan 1857. g.

DR. IMBRO IGNJATIJEVIĆ TKALAC.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

DE ILLIS QUAE IN TERRA IUDAEA SUNT

Additional faint, illegible text at the bottom of the page, likely bleed-through.

I.

A g o v a n j e.

Sluge zove Smail-aga,
 Usred Stolca kule svoje,
 A u zemlji hercegovojoj:
 „Ajte amo, sluge moje,
 Brdjane mi izvedite,
 Štono sam ih zarobio robljem
 Na Morači vodi hladnoj.
 Još Duraka starca k tome,
 Što me hrdja svjetovaše,
 Da ih pustim domu svome.
 Jer su, rečè, vlašad ljuta;
 Oni će mi odmazditi
 Mojom glavom vlaške glave:
 Kô da strepi mrki vuče
 S planinskoga gladna miša.“

Hitre sluge poslušajte,
Izvedoše tamničare.
Na noguh im teške negve,
A na rukuh lisičine.
Kad ih vidjè silan aga,
On namaknù gojne vole
I dželate ljute rise,
Ter ih turskiem darivao darom:
Svakom momku ostar kolac daje,
Kome kolac, kome li konopac,
Kome britku palu namjenjuje.
„Ajte, krsti, dijeliti dare,
Štono sam vi Turčin pripravio,
Vam i vašiem Brdam kamenijem;
Vi bo kako, sva će Brda tako.“

Turčin rečè, al mrijeti
Za Hristovu vjeru svetu
Teško nije, tko se za nju bije.
Krenù kolac nekoliko putah,
Zviznù pala nekoliko putah,
Zadrktaše ta vješala tanka,
Al nepisnù Crnogorčad mlada,

Niti pisnù, niti zubi škrinù.
 Proz poljanu mrka krvca teknu,
 Niti pisnù, niti zubi škrinù.
 Poljana se napuni tjelesah,
 Niti pisnù, niti zubi škrinù.
 Već tko zovnu Boga velikoga,
 Tko lijepo ime Isusovo,
 Ter se lasno razstadoše s suncem
 Zatočnici mrijet naviknuti.

Riekom krvca poljem teče ;
 Turad bulji skrstiv ruke.
 Tko je mladji rado gleda
 Na lipovu krstu muke ;
 A tko starij' muke iste
 Sám na sebi s vlaške ruke
 Već u napried od stra' ćuti.

Ljutit aga mrko gleda
 Gdje se silom divit mora
 Silan arslan gorskom mišu.
 Tko si junak osvetit se nemoš
 Na junaku dotle dok nepreda.
 Smaknu Ture toliko junakah,

Posmicà ih, srca neiskali,
Što bez straha svi su pred njim pali.

Boj se onoga, tko je vikó
Bez golema mrijet jada.

Videć aga kriepost taku
Zazebè ga na dnu srca
Kô ledeniem ràtom leden
Šiljak dušu da mu dirnù.

Od tuge li za junaci,
Što ih silan zaman strati?
Turčin tuge za krstove neima.
Od straha li, jer se glavi boji?
Silan aga to sám sebi taji.
Zar nevidiš kako radi
Hrabar junak uzpreć zimu,
Što mu s one piknje male
Po svem tielu mrazne valja vale?

Gledaj glavu, put nebesah
Gdje se oholo hrabra diže;
Gledaj čelo jasno i oko
Kako bistro pod njim sieva;
Gledaj kriepki stas, gdje svoju

Znajuć snagu ravno stoji ;
 Pak mi kaži, ima l' koja
 Tudier straha i najmanja sjena ?

A pak slušaj, kako junak sbori,
 I strašljivce kako ostro kori :

„Vaj, Durače, starče stari,
 Kuda 'š sade, kamo li ćeš ?

Sad gdje smakoh gorske miše ?

Il u goru ? Brdjani su tamo ;

Il u ravno ? Na ravno će sići ;

Il ćeš živjet, da izgubiš glavu ?

Najbolje je bježat pod oblake.

Mišad grize, ali po tlih gmiže ;

Sám sur oró pod nebo se diže.

Penjite ga na vješala tanka,

Neka znade, što mu strah valjade.

A Turčina ako još imade

Gdjegod koga, ter se vlaha boji,

Popet ću ga nebu pod oblake,

Tù nek plijen vranom vranu stoji.“

Múkom muče robske sluge,

Múkom muče, plien svoj grabe.

„Aman, aman!“ starac pišti,
I Novica sin mu zaman

„Aman, aman!“ suzan vrišti.

Stoji aga gorsko zviere,
Gvozden stupac, kamen tvrdi.
Dokle dahnù, rukom mahnù,
Starac Durak skoro izdahnù.

„Medet, medet! . . .“ dželat ljuti

Već mu i grlo dotle sputi.

Durak huknù, sve zamuknù.

II.

N o ć n i k.

Sunce zadjè, a mjesec izadjè.
 Tko se vere uz klance niz klance
 Ter se krade k onoj Gori crnoj?
 Obnoć grede, a obdan počiva,
 Junak negda, sad ne junak više,
 No trst, kojoj svaki hlad kidiše.
 Šušne l' gdjegod pokraj puta guja,
 Il rujeva izpod grma zeče,
 Tad on, negda ljutji guje ljute,
 Mal' ne zeca plašljiviji kleca.
 Misli jadan, da je gorski vuče,
 Il još gori brdjanski hajduče,
 Ter se boji, gdje će poginuti,
 A nestiže, što mu srce muti.
 Skupo drži svoju rusu glavu;
 Nit je zlatna, nit je pozlatjena:

Vidi mu se, mrijet mu se neće,
A jest nešto, što ga napried kretje.

Je li hajduk, il uhoda turska,
Što uhodi sviloruna krda,
Il volovah stada vitoroga?
Nit je hajduk, nit uhoda turska,
Već Novica, Čengića kavazu;
Biesan Turčin, krvnik Gore crne,
Koga znade i staro i mlado,
I nebi ga pronijele vile,
A kamo li noge na junaku
Crnom Gorom na bijelu danu.

Ob rame je diljku objesio,
Ljut jatagan o pojasu reži
I kraj njega do dva samokresa.
Gujsko gnjezdo strukom prikrio,
Lak opanak na noge pritegó,
A gó rakčín na junačku glavu,
Od saruka ni spomena neima.
Bez saruka eto Turčin idje;
Vidi mu se, ginut mu se neće,
A jest nešto, što ga napried kretje.

Pomno junak Cuce prevalio,
 Još Bjelice ratoborne k tome,
 Ter se maša kršnijeh Čeklićah.
 Njih se maša, a Bogu se moli,
 Da mu dade i njih prevaliti
 Ni čuvenu, ni gdje ugledanu.
 Vidi mu se, mrijet mu se neće,
 A jest nešto, što ga napried kretje.

Drugi pjetli u polju cetinjskom,
 A Novica u polje cetinjsko;
 Tretji pjetli u mjestu Cetinju,
 A Novica padè na Cetinje.

Tudier straži božju pomoć zove:
 „Božja pomoć, cetinjski stražaru!“
 Ljepše njemu straža prihvatila:
 „Dobra kob ti, neznana delijo!
 Odkuda si, od koje li strane?
 Koja li te sreća nanijela,
 Ter si junak rano podranio?“

Mudar Turčin, za nevolju mu je,
 Mudar Turčin, mudro odgovara:
 „Kad me pitaš, kazat ću ti pravo:

Ja sám junak od Morače hladne,
Od Tusine sela malenoga,
Izpod gore glasna Durmitora.
Nosim troje na srdašcu jade:
Jedni su mi na srdašcu jadi,
Što mi Čengiće smaknu Moračane;
Drugi su mi na srdašcu jadi,
Što mi Čengiće pogubio baba;
A tretji mi na srdašcu jadi,
Što 'e još više, da još krvnik diše.
Već tako ti Boga velikoga,
Pusti mene tvome gospodaru,
Gospodaru i mome i tvome,
Nebi li mi izliečio jade.“

Mudrije mu odvratila straža:
„Skin' oružje, neznana delijo,
Pa nos' glavu kuda tebi drago.“
Uprav Turčin dvoru na kapiju,
A pošljednja iz vidika zviezda:
Bješe zviezda age Čengijića.

III.

Č e t a.

Podiže se četa mala
 Na Cetinju Gore crne.
 Malena je, ali hrabra,
 U njoj jedva sto junakah,
 Ne junakah biranijeh
 Po obličju ni ljepoti,
 Već po srcu junačkome.
 Kojino će udariti
 Ne na deset da uteče,
 Nego na dva da ih sieče ;
 Kojino će umrijeti
 Za krst častni, kiem se krsti,
 Za krst častni i slobodu zlatnu.
 Čudna četa ! nekùpljena,
 Kô se ina kùpi četa.

Tu se nečù kano drugda :
 „Tko je junak, na ždrijelo !“
 „Na ždrijelo, junak tko je !“
 Tu nejeknù jeka kršna.

Već kô tajni glas duhovah,
 Kojiem sbore višnji dusi,
 Šapat tamni Gorom crnom,
 S jedne stiene k drugoj prhnù,
 Ter gle čuda ! proz mrak scieniš,
 Studen kamen prima život,
 Drhtje, gamzi, diže glavu,
 Iz tvrdoga stanca snažnu
 Pest pomalja, nogu kriepku,
 I proz mrazne živce vruća
 Rek' bi krvce vri mu rieka.

Vidiš zatiem pušku dugu
 Put nebesah gdje se koči,
 A što struka o pojasu
 Vjerna krije, tvoje oči
 Tog nevide ; . . . nu mrak guštji
 Sve ti otè noćno bitje ;
 Odè vojnik odkud glas dolitje.

Doba 'e gluho tamne noći.
 Oblak krije zviezde jasne ;
 Noć i struka gvoždje sjajno.
 Idje četa noćna, tamna.
 A pred njome vitez vrli,
 Drug da drugu o njem šapne,
 Šaptjuć bi ga Mirkom zvao.

Idje četa, ali kamo ?
 Man ćeš pitat četu istu.
 Man ćeš pitat brze munje
 I gromove gromke mani,
 Kud se ore iznad gore ?
 Kad ti vazda odgovore :
 „Ne mi, ne mi, no gromovnik,
 Kom valjade svi da dvore !“

Idje četa, kuda ? kamo ?
 Sám on znade, koj' je gori.
 Valja da je grješnik težak,
 Na kog hoće da obori
 Taku silu svrh nebesah
 Sud njegove pravde vječne.

Stupa četa tiho i gluho
Posred tisieh glusieh tminah.
Ni tko šaptje, ni tko sbori,
Ni tko pjeva, nit se smije:
Od sto glasah glasa čuti nije.

Već kô oblak grada teška
Teške u krilu biče krije,
Pršeć muklo, prieteć muklo
Poraz kraju, gdje se vije:
Tako i četa tminom obavita,
Kô desnici podoba se višnjoj,
Stupa muče', nek se krivci uče,
Da jer grom se neoziva s mjesta
Na krivine, tiem sigurni niesu:
Jer što kašnje, sve to jače tuče.

Ne zveketje gvoždje svjetlo,
Niti grme smrtne cievi,
Ni na lagan stupaj noguh
Ozivlju se sjajne toke:
Već kô znajuć, koga nosi,
Pod opankom hrabre djece

Podaje se vrlet tvrda,
A vrletna nize brda.

Vjerna uz druga drug koraca
Nerazlučno, vjerno i tvrdo
Kô blizanci zviezde jasne,
Kad sunčani zrak ugasne.

Komljani im i Zagarač,
Bjelopavlič ljuti k tome
Davno veće s traga ostaše,
Ter već gaze lomne Rovce.
A za Rovci družba noćna,
U prozorje rane zore,
Na Moraču slavnu padě,
Od Morače hladne vode
Ime zemlji koj' izvode.

Hrabra četa dan danovat
Na Morači hladnoj sjela.
Tko se snizi k rosnoj travi
Sankom kriepit snagu tiela ;
Tko ljut oganj puški ogleda
I fišeke smrtne broji,
Il ostricu pouzdanu

Vjernu nožu gladilicom gladi ;
 Tko izvabiv iskru iz kremenâ
 Tvrđiem nadom, ter u šušanj laki
 Zapretav je, pak navaliv granja
 Za čas malen dahom junačkijem
 Plamen piri ; a tko darak
 Stada krotka, četvrticu ovna,
 Na ljeskovu veseo vrti ražnju,
 Il bijela križku sira
 Iz utrobe vjernoj torbi vadi.
 Ožedni li ? Morača je blizu ;
 Treba l' kupe ? ima dvije ruke.

U to i dan već rudjet poče,
 I susjednoj u planini
 Javit krdo čuješ glas pastiera,
 Kojemu se zvonko oziva
 Prevodnika ovna zvono.

Kad al eto inoga pastiera,
 Gdjeno krotak k svome stadu grede.
 Neresi ga ni srebro ni zlato,
 Nego kriepost i mantija crna.
 Neprate ga sjajni pratioci

Uz fenjere i dupliere sjajne,
Ni ponosnih zvona sa zvonikah :
Već ga prati sa zapada sunce
I zvon smjieran ovna iz planine.

Crkva mu je divno podnebesje,
Oltar častni brdo i dolina,
Tamjan miris, što se k nebu diže
Iz cvijeta i iz biela svieta
I iz krvi za krst prolivene.

Kad se četi bliže prikućio
Vriedan sluga vredn'jeg gospodara,
Božju joj je pomoć nazivao.
Pak okupiv hrabre vitezove,
Na studen je kamen pokročio,
Studen kamen, al je srce vruće.
Dobar starac četi besjedio :

„Djeco moja, hrabri zatočnici,
Vas je ova zemlja porodila,
Kršovita, ali vami zlatna.
Djedi vaši rodiše se tudier,
Oci vaši rodiše se tudier,

I vi isti rodiste se tudier :

Za vas ljepše u svijetu neima.

„Djedi vaši zanj lievahu krvcu,
 Otcí vaši zanj lievahu krvcu,
 Zanj vi isti krvcu prolievate :
 Za vas draže u svijetu neima.
 Oró gnjezdo vrh timora vije,
 Jer slobode u ravnici nije.

„Vas, koji ste vikli tome
 Boraviti triezne dane,
 Tko vas haje, plode l' krši vinom ?
 Tko vas haje, plode l' krši žitom ?
 Tko vas haje, plode l' krši svilom ?
 Dok po vrelieh hladne vode ima ;
 Dok po dragah bujna stada muču ;
 Dok po brdieh sitna krda bleje ?

„Praha imaš ; olova ti dosti ;
 Desnica je jaka u junaka ;
 Izpod vedjah oko sokolovo ;
 U prsijeh vruće srce kuca ;
 Vjera 'e tvrda, njom okrenut nećeš ;
 Pobratima pobratim te pazi ;

Vjerna muža grli žena vjerna ;
 Dar ti djelom plemenita pjesma ;
 Gvoždja l' trebaš ? Ture ti ga nosi :
 Eto svega, što ti srce prosi !

„Al nada sve, što krš ovu kiti,
 Krst je častni, što se nad njom visi.
 On je, što ve u nevolji jači ;
 On milostiv, što ve nebom štiti.

„Ah, da vide svieta puci ostali
 Iz nizinah, odkud vida neima,
 Krst ov slavni, nepobjedjen igda,
 Vrh Lovćena što se k nebu diže ;
 Pak da znadu kako neman turska
 Grdniest ždriplom progutat ga radeć
 O te krši zub svoj zaman krši :
 Ne bi trome prekrstili ruke,
 Dok vi za krst podnosite muke,
 Nit bi zato barbarim ve zvali,
 Što vi mroste dok su oni spali !

„Za krst častni spravnii ste mrijeti.
 Zanj se i sad mrijet podigoste,
 Srčbe božje hrabri osveticii ;

Al tko bogu vjerno služiti grede,
 Čistiem srcem služiti mu valja,
 Čistom dušom vršiti onom treba,
 Koji vrši, bog što sudi s neba.

„Il vas tkogod uvriedio brata;
 Il nejaku dragi protivniku
 Život dignuv ogriešio dušu;
 Ili putnu zatvorio vrata;
 Il dó vjeru, a krenuo njome:
 Ili gladnu uzkratio hranu;
 Il ranjenu ne zavio ranu;
 Sve je grijeh, sve su djela prika:
 Bez kajanja neima oprostnika.

„Kajite se, dok imade dana,
 Dok je doba, djeco, kajite se;
 Kajite se, dok nije pozvana
 Duša k onom, koji nebom trese,
 Kajite se, jer zemaljskog stana
 Tiek izmiče bjeguć, kajite se:
 Kajite se, jerbo zora rana
 Nać će mnogog, kud za vazda gre se.
 Kajite se. . . .“

Ali u grlu

Dobru starcu riečca zapè,
 A na siedoju bradi bistra
 O sunčanu kaplja zraku
 Kô biserak sitan sinù.

Valjda i njega mlada ljeta
 Uspomenom gorkom kore,
 Tere liečéé stadu rane
 Sám se svoje sjetì boli:

Dobar pastier, jer što kaže inom,
 I sám svojiem potvrđuje činom.

Stoji mnoštvo razboljeno
 Blagom rieči starca blaga;
 Jaganjci su rek' bi tihi
 Što bijahu gorski lavi;
 Taká čuda božja riječ pravi.

Al medju to tko se ukazà
 Pred očima čete krotke,
 Ter sto rukuh za sto nožah
 U jedan se časak maša?
 Čudno bitje! sto srdacah
 Od nebesah svratit vriedno,

I sto voljah što uzhtije,
 Sve razorit ono jedno!
 Novica je, krvnik kleti.
 Novica je, pun slobode,
 Gdje k pobožnu stupa krugu,
 Ter pristupiv k starcu bliže
 Kriepki ovako glas svoj diže:

„Bogom bratjo, hrabri Crnogorci,
 Nemašajte za oružje svjetlo.
 Novica sam, al ne koji prije,
 Jer ne na vas, nego s vami gredem
 Turskom krvi sad omastit ruke.
 U Turakah dosle što imadoh,
 Nemio mi sve ugrabi Turčin.
 Ne ostà mi neg desnica hrabra,
 I ta odsle crnogorska budi.
 A jer krstu nepodoba junak
 Nego kršten, žudim, krstite me,
 Jer me radit hitro nuka vrieme.“

Sto desnicah na te rieči
 Oružja se manù ljuta,

A sto očuh kô proz rosu
Mješte sunca dūgu vidjè.

Mignù okom starac dobri ;
Morače mu kapu daše :

„Vjeruj, sinko, u višnjega otca,
I njegova od vijeka sina,
I tretjega milostiva duha :

Vjeru vjeruj, spasit će te vjera !“

Rečè i ljuta poli nevjernika

Pred svjedocim planinam visocim

I njih sini četom u planini.

Tader starac oči podigao,
Blage oči i bijele ruke,
Ter je četu oprostio grieha.

Pak je Bogom darivati stadè :

Svakom momku po česticu daje

Tajne pitje hljeba nebeskoga,

Svakom momku po kapljicu daje

Tajna pitja vina nebeskoga.

Žarko sunce divno čudo gleda,

Gdje slab starac slabe kriepi ljude,

Da im snaga Bogu slična bude. *

Kada li ih okriepio starče,
Sva se družba izljubila redom.
Stoji četa višnjeg Boga puna,
Ne kô krvav nož, kiem rana
Zadaje se smrtna i teška :
Već kô pero sveto i zlatno,
Kojiem nebo za unučad poznu
Djela otacah bilježi vitežka.

Žarko sunce za planinu sjedè ;
Starac odè, četa dalje grede.

IV.

H a r a č.

Gacka polje, liepo ti si,
 Kad u tebi glada neima,
 Ljuta glada i nevolje ljute!
 Al te jadno danas pritisnuli
 Krvni momci i oružje svjetlo,
 Bojni konji, bieli čadorovi,
 Težka gvoždja i falake grozne.

Što će momci? što oružje svjetlo?
 Što li konji? što li čadorovi?
 Težka gvoždja i falake grozne?
 Smail-aga krvav harač kupi
 Po Gackome i okolo njega.
 Posred polja popeo čadorje,
 Pak razturi haračlije ljute,
 Haračlije, izjeli ih vuci,

Ter od glave po žut cekin ište,
 A od ognja po debela ovna
 I za noćcu obredom djevojku.

Od iztoka haračlije jašu,
 Vode golu na repovieh raju;
 Od zapada haračlije jašu,
 Vode golu na repovieh raju;
 Jašu zmaji s sjevera i s juga,
 Golu raju na repovieh vode.
 Jadna raja, rukuh naopako,
 Sliedi konjske na konopcu trage.
 Mili Bože, što je raja kriva?
 Il je kriva, gad što Turke mori?
 Il je kriva, što ih hrdja bije?
 Što je kriva? — Kriva 'e što je živa,
 A neima što Turčinu treba:
 Žuta zlata i bijela hljeba.

U to aga konja dobra
 Pred čadorjem amo tamo igra,
 Ter džilitom oko bistro
 I desnicu vježba hrabru.
 Sad nadletje ine Turke skokom

Brza konja, sad nadmetje harbom,
Dobar junak, da je čovjek taki!

Pak gdje vidjè, kakav plijen
Haračlije ljute vuku,
Zaletjè se strelovito
Na kulašu dobru konju
Ter u letu kušnje radi,
Spodbì rukom džilit ljuti,
I k prvoj ga vlaškoj glavi uputi.

Al i dobra u junaka
Driemne kadkad ruka hrabra.
Tako i tada prieka sгода htjede.
Spotače se kulaš brzi,
Zviznù zrakom džilit viti,
Ter lakokril nejednaciem letom
Mješte janjca mrka kosnù vuka,
I Saferu, što vod'jaše vlaha,
Luč iz glave jedan izbi.
Prsnù oko na zelenu travu,
A Turčina mrka krvca poli.
Pisnù Ture kano guja ljuta;
Planù aga kano plamen živi:

Sramota ja takome junaku
 Kupit harač, neskupit harača,
 Džilitnut se, nepogodit cilja,
 Kamo l' sliēpit mješte raje Turke,
 Kamo l' da mu zlorad krst se smije.
 Planu aga kano plamen živi;
 Avaj, Bože, što će odsad biti,
 Kad već dosad vlasi bjehu krivi!

„Mujo, Haso, Omere, Jašare,
 De de, kučke, konje dobre
 Zaigrajte poljem ravniem,
 Da vidimo kako krsti trče!“
 Ruknu aga kô bik ljuti.

Brze sluge brže poslušāše.
 Zaigraše dobre konje poljem.
 Stoji klika slugah na konjijeh,
 Stoji trka konjah pod slugami,
 Stoji piska raje za konjima.
 Prvi časak prestignut će, mniješ,
 Konje vile raja lastavica;
 Drugi časak razabrati nemoš,
 Il su konji, il je raja brža;

Tretji časak konji odmicati,
 Jadna raja zaostajat stadè ;
 A četvrti da pogledaš časak,
 Jadna raja k zemlji popadala,
 Ter je vuku konji krilonozi
 I po prahu i po kalu,
 Ektorove izpod grada Troje,
 Kad već Troju ostaviše bozi.

Aga stoji, ini Turci stoje,
 Ter prizorom žalostnijem
 Gnjevno svoje pasu oko,
 I svû groznu krvi žedju
 Vlaškom krvi, vlaškom mukom gase.
 Pak kako im srce razigra se,
 Grohotom se zasmijaše
 Na liep pogled, kada raja,
 Kada pseta k crnoj zemlji paše.
 Smiehom istiem kleti ad se ori,
 Kad se griešnik s vječniem mukam bori.

Nemalakšu Turci ljuti ;
 Malaksali konji dobri,
 Groznom branom pûti žive

Zavlačeći ravno polje,
Malaksali ter su postajali.

Tader aga: „Mòre, sluge,
Crče raja, crče harač, sluge;
Već vi hajte uzkrisite rajju,
Nebi li mi izbavili harač.“

Loše sluge goreg gospodara
Spopadoše trostruke kandžije
Pak od brzieh odskočiše konjah,
Na sumrtvu juriš činit rajju,
Nebi li se povratila raja.

Nemiloga trak od biča,
U povodu vješte ruke,
Po bezćutnu zviždi zraku,
I trostruciem zubom gahu
Mućeničku pùt progriza,
Ter krvava stvaru vrela;
Il spotakne l' desnica se vikla,
Po tijelu crno-modrieh
Slike zmijah grozan piše,
Dok pod njime jedna žertva izdiše.

„Ajde, rajo, na noge se,
 Na noge se, krsti, pseta!“
 S ustah turskiah polje razliega se.
 Tko je jači, iznemogle
 Pod udarci skuplja duhe
 I na lomne upire se noge;
 A tko slabij', ko proz vječni
 San i klete sliša rieči,
 I nemili ostan čuteć
 Polu-izbjeglu vratja dušu,
 Ter se miče i četveronožke,
 Po zelenu gmiže polju,
 Plačan dokaz, da ne samo stražnja
 Trublja mrtve na sud budit more,
 Kad trostruci isto biči tvore.

Gdje domljè krvi oblita
 Do čadorja raja tužna,
 Biesan aga, neman ružna
 „Harač, rajo, harač!“ riče,
 „Harač, harač, il još gore biće!“

Stvorac višnji pticam nebo dadè,
 Tiha duplja i žudjena gnjezda;

Ribam vode i pučine morske,
 Stan od stakla, nek se po njem šire ;
 A zvjerinju livade i gore,
 Hladne špilje i zelene luge ;
 Jadnoj raji ? nedadè ni kore
 Suha hljeba, da je suzam kvasi.
 Al što velju ? dadè nebo dobro,
 No je nesit sve već Turčin pobró.

„Harač, harač!“ Odkud raji harač ?
 Odkud zlato, koji krova neima,
 Mirna krova da ukloni glavu ?
 Odkud zlato, koji njive neima,
 Nego tursku svojiem znojem topi ?
 Odkud zlato, koji stoke neima,
 No za tudjom po brdieh se bije ?
 Odkud zlato, koji ruha neima ?
 Odkud zlato, koji kruha neima ?

— „Glad, golota, gospodaru !
 Ah, pričekaj pet šest danah,
 Dok ti žudjen harač izprosimo !“ —

„Harač, harač, rajo, treba !“

— „Hljeba, hljeba, gospodaru!
Nevidjesmo davno hljeba!“ —

„Čekaj, krstu, dokle s neba
Noć večeras pane tiha,
Pečenja ću mješte hljeba! —
Dotle, momci, jer su krsti bosí,
Podkujte ih, pas im nanu greba'!
Aga doda, ter pod čador hoda.

Vične sluge rajú kvače,
A najveće Safer jednooki
Iznad inieh gotov skače,
Ter na radost svieh još veću
Plamti osvetit ugašenu svieću.

Tu falakah škripa stoji,
Tu Safera rika divja:
„Harač, harač, rajo, treba!“
Tu kukavne jauk raje:
„Hljeba, hljeba, gospodaru;
Nevidjesmo davno hljeba!“

— „Čekaj, krstu, dokle s neba
Noć večeras pane tiha,

Pečenja ću mješte hljeba!«

Klete rieči kletnik vratja. —

Ali tko će vjerno opisat
Prepatjene teške vaje?

Tko li srcem mirniem slušat
Gorku žalost, kolika je? . . .

Danak minù, za njim sumrak stadè,
A za njime tiha noćca padè.

Nebesa se osuše zvijezdama,

Već što zapad mrki pramen ovi;

A krn mjesec o pó neba trepti,

Tužna svieća pozorišta tužna.

Usred polja mirna, pusta
Starodavna raste lipa.

Pokraj nje su čadorovi,

A med njimi ponajljepši,

Ponajljepši, ponajveći

Agin čador ine nadkrilio,

Kano labud ptica biela

Biele ptice golubove.

Bijeli se čadorje bijelo

Na tihotnoj mjesečini

Kô golemi grobovi pod sniegom,
Okó kojieh doba u gluho
Zli se dusi vrzu i strašniem
Slikam plaše prolaznika nočna,
Il mu uho pričinjaenom
Rikom lavah i lavežom pasah
I lelekom stradajućieh gluše.

Grobovi su, mniš, otacah
Slovinskijeh, na daleče
Kieh slov'jaše ime slavno,
Okó kojieh Turad divja
U pó dana kano doba u gluho
Pogana se vrze i mozag
Hitri obrtje, čijem kako
Da razplaši djecu plačnu,
Nad otažjem sreće bolje
Da necvile svoje jade prieke.
Tlapi ti se, sad da lavom rika,
Tlapi ti se, sad da psetom laje;
A sad čuješ lelek mučenikah,
Jauk, pisku, težke uzdisaje;
Čuješ zveku gvoždja okovnoga

I uza nju pomaganju gorku ;
 Slušaj, pobre, je l' i jauk tlapnja ?
 Slušaj zveku, je l' i zveka tlapnja ?
 Slušaj . . . slušaj . . . ah, to tlapnja nije,
 Jer te vidim, gdje te boli jako. . . .
 Što ? . . ti plačeš ? . . ah, to tlapnja nije,
 Ti bo s tlapnje, mnim, da nebi plakó !

Pred čadorjem oganj gori ;
 Okó njega prometju se Turci.
 Tko nalaže novu vatri meku ;
 Tko napuhnuv mješinu od ustah,
 Podpuhuje tiem da ljepše plamti ;
 Tko podvitieh noguh čuči
 Pokraj njega i golemu
 Na prokolu tovna vrti ovna.
 Cvrči pusti ovan pri žeravci,
 A živ plamen okó njega liže
 Ter razsvjetlja rosu znojnu,
 Izpod čalme što se Turkom roni.

Kad se Ture navrtilo ovna,
 Skinuše ga s osovine teške,
 Navališe na siniju pusta

I veljijem sasjekoše nožem.
Za gotovu sofru posjedaše
Gladni Turci kano gladni vuci
Ter plien nokti razglabati staše.
Najprvi se Smail-aga maša,
Za njim Bauk, za njim Turci ini
Liepiem redom vukah u planini.
Namaknuše simita bijela
I svakome po rakije plosku,
Ter se kriepe simitom i mesom,
A žeženjem zalievaju biesom.

Kad li aga odolio gladu
I bies družiem udvojio biesom,
Planu opet kano plamen živi:
Sramota je takome junaku
Kupit harač, neskupit harača,
Džilitnut se, nepogodit cilja,
Kamo l' slijevit mješte raje Turke,
Kamo l' da mu zlorad krst se smije.
Planu aga kano plamen živi,
A pak slugam: „Eto mesa dosti;
Bacte raji oglodane kosti.

Bacte kosti, spremajte pečenje,
 Dok ve viknem, da gotovo bude.“
 Riknù aga, šetnù pod čadora.

Poše sluge večer večerati,
 Večerati, pripremat veselje
 Suhe slame i konopca tvrda,
 Čiem će kadiť neposlušnu raju,
 Nogam u vis, glavom strmoglavce
 Obješenu o lipovu granu ;
 Čiem će kadiť, čiem li zlato vadiť
 Gole iz raje, u ko'e kruha neima.
 A što raja ? — Što će raja tužna ?
 Zemlja 'e tvrda, nebo je visoko ;
 Plačniem srcem grozne sprave gleda,
 Plačniem srcem, al je suho oko.

Kada li se pripravile sluge,
 Nemore im srce dočekati,
 A najveće Ćor-Safere gamzi,
 Da zavikne aga Ćengijiću :
 „Hazur, momci, s krstom lipovijem,
 Penjite ga na lipovu granu !“

Dotle aga pod čadorom sjedi,

I š njim šaren Bauk vojevoda,
 I Mustapa pouzdan mu čato,
 I ostalo glavnijeh Turakah.

Po čadoru okol u okolo
 Razastrti liepi sazi
 I dušeci vrh njih meci
 Razkošno se šire i kriepko
 Pozivaju na razblude tielo,
 Na razblude i na sanak tihi.
 U zakutku na malenu ognju
 Praska skoro-usječeno granje,
 Il se cmari i pjesancu dragu
 Plačuć pjeva, pjevajući plače.
 A na sriedi o drvenu stabru,
 Okó kog se u okolo
 Bijó čador ohol stere,
 Visi oružje svjetlo i ljuto :
 Smrtne cievi i željezo kruto.
 Demeskinje tu se sablje krive,
 Sto put vlaškom napojene krvi ;
 Tu jatagan u osmero visi ;
 Male nože prebrojit je teško ;

Diljku pušku pozlatjenu liepo
Vele putah tu zamjerit moreš ;
Samokresom ni broja se nezna.

Al što ono uz topuz se sloni,
Divno čudo dosle nevidjeno,
Krotko jagnje pokraj mrka vuka,
Tanka vila pored zmaja ljuta ?
Gusle vidiš ; al se neboj, pobre,
Nebi li ih razlupao topuz,
Prometnuo žice verigami,
Nevin lučac tetivom i lúkom,
A konjica konjem od mejdana.
Neboje se Slovinkinje vile
Uz šestoper da će poginuti ;
Pače znadi, da gdje njega nije,
Tu ni pjesan slovinska nezrije.

A na dvoru nebo divno
Cerniem tminam lice zakri,
I da 'e vidjet proz oblake,
Vlašići bi, zviezde sitne,
Nad čadorom treptili bijeliem ;
A mjesec bi vitorog te gledó

Sa zapada izpred zvezdah sjajnih
Kô prevodnik izpred stada ovan.
Noć je vani sliapa, gluha.
Nigdje glasa, već što sipi
Rosa sitna, kô da nebo plače.
Mrak se gusti, pomrčina gusta
Zapodjede ravnicom i gorom
Da nevidiš pred očima prsta,
A kamo li stazu pred sobome.
Teško onome, koga sade
Stižè u putu noćca crna,
A noćišta jadan neimade !

Pognaše se nebom vjetri ;
A odande plahe munje,
Nebeskijem ognjem sjecajući,
Sad ti smrtne blište oči,
Sad još guštju, neg bje prije,
Navlače ti na vid tminu.
Pak za njimi čuj sad grmljavinu,
Gdjeno najprije iz daleka tutnji,
Pak sve bliže, krupnije, strašnje
Urnebes se gromki goram ori.

Stoji tutanj neba i ravnine ;
 Stoji jeka dràge i planine :
 Sva je sgođa, bit će gràda teška.
 Teško onome, koga sade
 Stižè u putu noćca crna,
 A noćišta jadan neimade !

Al da vjetru dadeš pleći,
 Pak kad sjekne oganj iz oblaka,
 Da zjenicu upreš bistru,
 Ter da gledneš niz vjetar ravninom,
 Vidio bi gdje skup ljudih stupa ;
 Noć ih luči, al su zato skupa.

Sad im plamen ukazuje stazu ;
 Sad je otme noćca mrkla.

Ali oni stupaj laki
 Mračniem poljem napried steru,
 I daljinu izmed sebe
 I čadorja hitro beru :
 Noć je crna, radi bi noćištu,
 Ter se jadni tminom provuće ištu.

Opet sjeknu plamen višnji.
 Družba noćna sve se bliže kući,

Ter razabrat moreš veće
 Tko je vodi i tko š njime hodi.
 Valja da je jedno družbi glava,
 A provodič vjeran drugo,
 Tere vičan polju i gori
 Putnu mrakom družbu prati.
 Zirni pobre, kako lako idje,
 Kô da zrakom mutniem pliva.
 Mniš da napried sve ga nešto vuče,
 Dokle njegov družba ina
 S dvjesti noguh stupaj gazi.
 Valja da se boji crne noći,
 Pak bi rad već na noćište doći.

Al svjetlica, što sad prva kresnú,
 Družbu tajnu za čadorjem vidjè,
 Gdje se u red poredila redom
 Sa tri strane, da je više bude,
 Ter tu stoji četa noćna
 Kano triesak iznenada,
 Il goruća kano láva,
 S ognjenijeh što se gorah

Na dolinu prleć saspe,
Baš bez brige kada smrtni zaspe.

Stoji četa, osluškuje glase,
Za razaznat, gdje gospodar spava;
Ali ina glasa čuti nije,
Već što Safer s družinom se vriednom
Mukam raji već unapried smije.

Pod čadorom aga sjedi
Ter izmjenja tutum kafom,
Mrku kafu duhom paklenijem.
Izpod čalme čelo vedro
Namrštio mrskam tamniem,
A junačko pod njim oko
Kô pramenom od oblaka
Namrčio tere múkom múči.
Misli aga svakojake misli:
Od balčakah i od djevojakah,
I od lova i od sokolovah,
I od zlata i od ljuta rata,
Od kolacah i Crnogoracah,
Od džilita i od kopja vita,
A pak planù kano plamen živi:

Sramota je takome junaku
 Kupit harač, neskupit harača,
 Džilitnut se, nepogodit cilja,
 Kamo l' sliepit mješte raje Turke,
 Kamo l' da mu zlorad krst se smije.
 Planù aga kano oganj živi,
 Al gdje glasne o stožeru gusle
 Med oružjem junak spazi,
 Stuknù malo bijes krvni,
 A usladi krv se gorka
 Kô nebeskiem skladom strunah.
 I što krvi žedj bje prije,
 Tad postade pjesme žedja :
 Tolika se slast iz pjesni lije !

Pak Bauku govorio aga :

„Oj, Bauče, vriedna vojevodo,
 Tebe hvale, da si junak dobar ;
 Al da udre miši iz planinah,
 Kaž', Bauče, koliko bi mišah
 Ti jedinac junak posjekao ?“
 — „Daj šestinu, dobri gospodar.“ —
 „Hrdjo, kučko, vojvodo Bauče,

Mislio sam, da si junak bolji,
Da udari dvadeset Brdjanah,
Vjera turska tako mi pomogla,
Jedin bih im poodsjecó glave. —
Ali sam se mal' ne zabrinuo
Lulu pijuć i prevrtjuć misli,
Gdje nam noćca nedopušta mrka,
Da se s krstom kadeć zabavimo.
Vjera moja, ti si pjevač dobar,
A ja željan gusal' i pjevača:
De zapjevaj da me želja mine.“

Ustà Bauk, gusle skidè,
A pak smjeran podvitijeh noguh
Na prijašnje sjedè mjesto ;
Ter nasloniv pred sobome
Na mek dušek žice glasne,
Gudnù lučcem zveketnijem
Amo tamo po konjskome repu ;
Pak gdje klinac nekoliko putah
Krenut škrinù, u gromovit
Uz udesne strune veće
Glas ovako, lukav pjevač, začè :

„Mili bože, čuda velikoga
Kakav bješe Rizvan-aga silni
I na sablji i na kopju vitu,
I na puški i na nožu ljutu,
I na šaci i na dobru konju!
Sidje aga u polje Kosovo
Pak zakupi careva harača,
Sve od glave po žut cekin ište,
A od ognja po debela ovna
I za noćcu na obred djevojku.

„Kupi aga careva harača,
Tvrda raja daje i nedaje.
Gdje od glave po žut cekin ište,
Odtud često ni bakrena neima;
Gdje od ognja po debela ovna,
Daju mu ga, rebra mu se vide;
A gdje za noć, mladjanu djevojku,
Odtuda mu kužne babe neima.

„Apsi aga tvrdoglavu raju,
Ter je poljem narazance redi
Pak je konjem preskakivat stade.

Prviah deset preskočio aga ;
 Druziah deset preskočio aga ;
 A kad nastà tretje desetero,
 Biesan djogo biesno podigrava,
 Pak gdje skoknù pusti kolan puče,
 Silan aga na travi se nadje.

„Malo tome vrieme postajalo,
 Ode šapat od ustah do ustah
 Po ubavu polju Kosovome.
 Što je dalje, sve to jače raste,
 Dalje smijeh, dalje sprdnja raji,
 Dok proniknù pjesma iz gusalah,
 Ter sad pjeva po Kosovu sliepac :
 „Hrdja bješe Rizvan-aga silni.“

Još dok kobna pjesma iz ustah
 Bauku se grmeć razliegaše,
 Tko 'e u agu, a ne u pjevača
 Pogled upró, taj mogaše
 Po licu mu poznat jade,
 Boli, srčbe, gnjeve, biese
 I stotinu inieh srdah,
 Ponositu štono u srcu

Na ćuh svaki bruke i ruga
Krvavijem nokti gnjezdo riju.

Krvav plamen najprije mu buknu
Gnjevnu u srcu suproč raji crnoj,
Suproč vlahom, psetom, krstu
Lipovome, štono vriedan nije,
Uz Turčina da ga sunce grije.

Gvoždja, otrov, konop, nože,
Palu, oganj, kolac grozni,
Ulje vrelo i sto mukah
U čas jedan junak smišlja,
Za izgladit gorkoj bruci trage,
I sačuvat uspomenu čistu,
Čisto ime uz glas strune blage.

Na obrve crn mu oblak sjeda ;
Plamte oči poput ognja živa ;
Crljen plamen uz obraz mu liže ;
Strašniem biesom nozdrve se šire ;
A na usti izpod pjene biele
Grozan, paklen izraz stadè,
Kô da veli : raja nek propade,
Samo pjesni čuvat se valjade.

Al gdje Bauk zadnju riečcu izusti,
 Jedniem mahom kô da munja
 Proz mozag mu sjeknú plaha:
 Raja sama bruci svjedok nije,
 Raja sama neima oči i usta;
 Tuci raju, tuci Turke k jednu,
 Samo čuvaj uspomenú vriednu.

Ali u to misó strašnu
 U dubine srcu aga topi;
 Crte licu kroti, tješi, blaži,
 A po licu sve to jače maša
 Srčbe plamen, hoće da se miran
 Svietu ukaže, a vas drktje i trepti.
 Pak najposlie gdje golema ijeda
 Pred svjedoci sakrit neuzmognú,
 Usta i viknú bukteć: „Hazur momci,
 Hazur s krstom, hazur s ljutiem noži,
 S palom, s ognjem, s kolcem, s uljem vreliem;
 Razkivajte sve paklene vlasti!
 Ja sam junak, to će pjesma rieti;
 K tom će cilju svi kô žertva pasti! . . .“
 Aga dobro nedoreče,

A na dvoru puška grmnù
 I Saferu, koji prvi
 Na glas agin gotov skoči,
 U noć drugo prosù oko ;
 Ter što danas činit ljuti
 Džilit počè, smrtno zrno dočè.

„Vlasi, vlasi!“ svudar vika jeknù.

U to jedan čete dijó
 U čadorje naboj sasù.

„Vlasi, vlasi!“ Turci viču,

„Konja, konja!“ grmi aga.

Dijó drugi tada grunù.

„Vlasi odasvud, puške, nože!“

„Konja, konja, Haso, konja!“

Diljke izprazni dijó tretji,

I već Hasan vižla brži

Izvede mu dobra konja.

Posjest aga gdje ga htjede,

Iz oblaka munja kresnù,

I vruć purak sa zemljom ga svede :

Noć je mračna ; neznaš, tko ga svali .

Al tu blizu Mirko puške pali. . . .

Proz noć crnu prhnu bez tijela
 Hrabra duša, gola, nevesela! . . .

Pade aga, al se Turci bore,
 Već što tmina čudit ti se neda,
 Kolika se tu junačtva tvore.

Od mraka se nerazbire ništa;
 Pak kad sjevne oganj sa nebesah,
 Il iz puške pouzdanu drugu,
 Često put se krst i Turčin nadju
 Na dohvatu noža ljuta,
 Gdje mnijahu, puškomet je puta,
 Ter se grle rukam gvozdenijem,
 Ter se ljube kljunom gvozdenijem
 Krst i prorok dok jednoga teče:
 Tolika im mržnja srca peče!

U odjeći noći crne
 Prieka u krvcu smrt po polju grezne;
 Plahom munjom oči joj se svjetle,
 A proz kosti hladan vjetar duje;
 Glasom groma grozna podvikuje
 Sada „kuku!“, sada „medet, medet!“,
 Sad „pomozī, o Isuse blagi!“

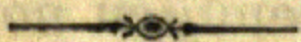
I uzdiše, pišti, ciči, hripi,
A pak grabi sad krste, sad Turke,
Ter im svojiem ruhom oči veže.

Tu pogibè uzdan agin éato,
Mujo, Haso, Omer, Jašar ljuti
I trideset inijeh Turakah.

A Bauka spasi noćca mrkla
I ostalo, što se još izmaknù.

Al tko ono pokraj age leži?
Ter na mrtva mrtav gnjevno reži?
Novica je; ljut ga Hasan smaknù,
Baš gdje junak k mrtvu skoči lavu,
Izmed Turák' da mu skine glavu.

Gràd iz cievih smrtni prestà,
A navali gràd s nebesah:
Četa noćna pod čadorje udje.
Noć je strašna, krvi oblita,
Tamna, crna; blago četi sade,
Gdje već trudna na noćište padè.

V.
K o b.

Lovćen gora pod nebo se diže,
 Nadomak mu jedno polje širi.
 U polju je stanak pustinjakov,
 A u stanku jedna izba mala.
 U toj izbi čudno čudo kažu :
 Biesno Ture gdje se krstu klanja.

Stoji Ture odjeveno liepo
 I pod čalmom i pod britkom sabljom,
 I pod puškom i pod ljutiem nožem :
 Strah te hvata, posjeć će te biesno.

Al se neboj, pobratime dragi,
 Krotko Ture, posjeći te neće ;
 Smjerno Ture, uplašit ga lasno.
 Udri samo o zemljicu nogom,
 Ter ti smjerno obje skršta ruke,

Ruke skršta a prigiba glavu,
A pak desnu pred obraze diže,
I najposlie vrhu čela visi.

Pak pristupi, ter mi gataj, pobre,
Čija 'e ovo ponosita čalma? —

„To je čalma age Čengijića,
Al se tužno okó glave vije.“

Čija 'e ovo, pobratime, glava? —

„To je glava age Čengijića,
Ali iž nje tamne oči vire.“

Čija 'e ovo okovana sablja? —

„To je sablja age Čengijića,
Al žalostno uz bedricu visi.“

Čije 'e ovo zlatjeno oružje? —

„To 'e oružje age Čengijića,
Ali mirno o pojasu hrdja.“

Čije 'e ovo zlatno odijelo? —

„To 'e odielo age Čengijića,
Al od sunca neodsjeva jadro!“

Alia dicitur a patre glori
A par dicitur pro dicitur dicit
I nuptialis vtm dicit vici

Par dicitur, ter in dicit, dicit

Quia e ovo ponitur dicitur ?

To je dicitur ego dicitur

Alia dicitur ovis dicitur

Quia e ovo ponitur dicitur ?

To je dicitur ego dicitur

Alia dicitur ovis dicitur

Quia e ovo ponitur dicitur ?

To je dicitur ego dicitur

Alia dicitur ovis dicitur

Quia e ovo ponitur dicitur ?

To je dicitur ego dicitur

Alia dicitur ovis dicitur

Quia e ovo ponitur dicitur ?

To je dicitur ego dicitur

Alia dicitur ovis dicitur

Quia e ovo ponitur dicitur ?

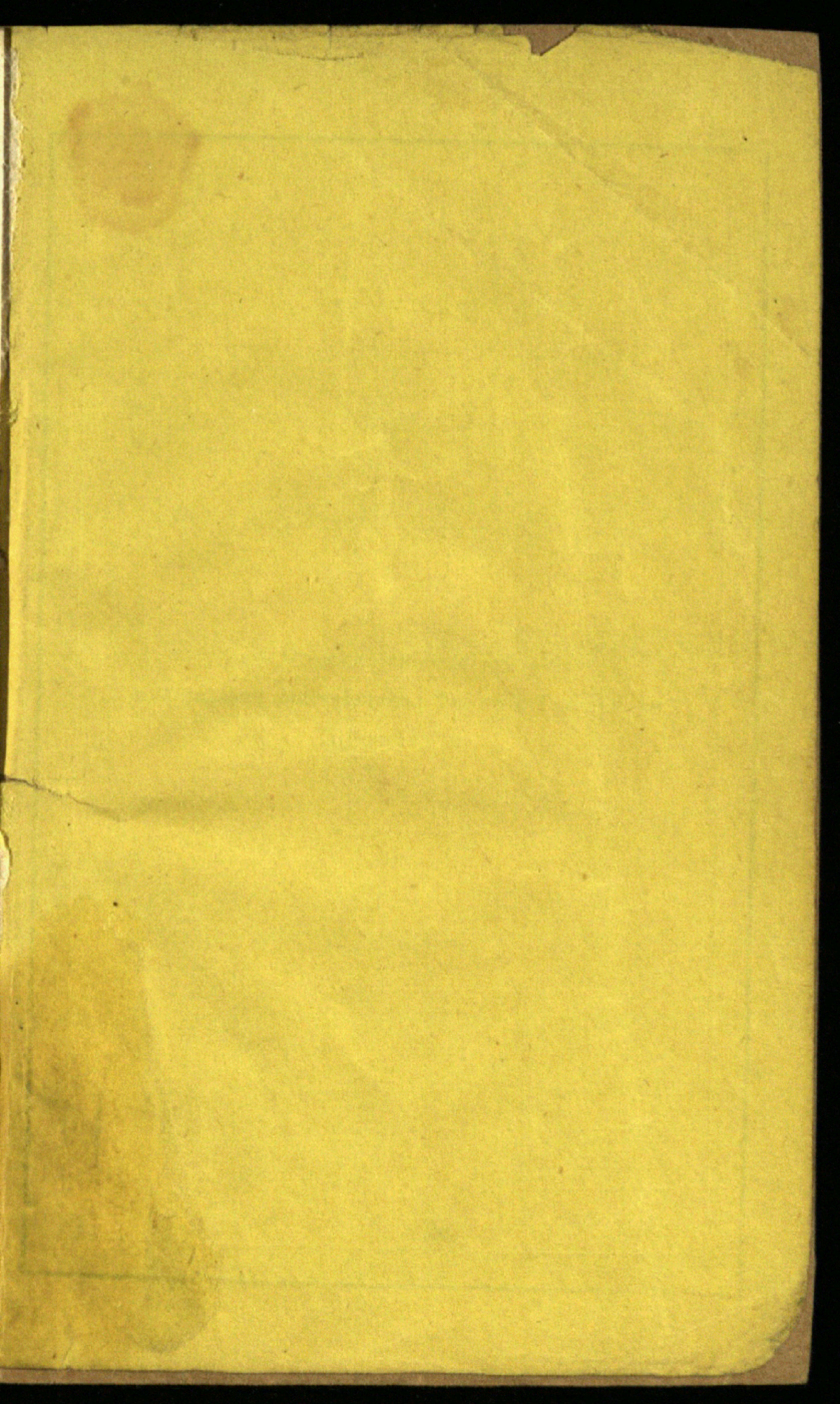
To je dicitur ego dicitur

Alia dicitur ovis dicitur

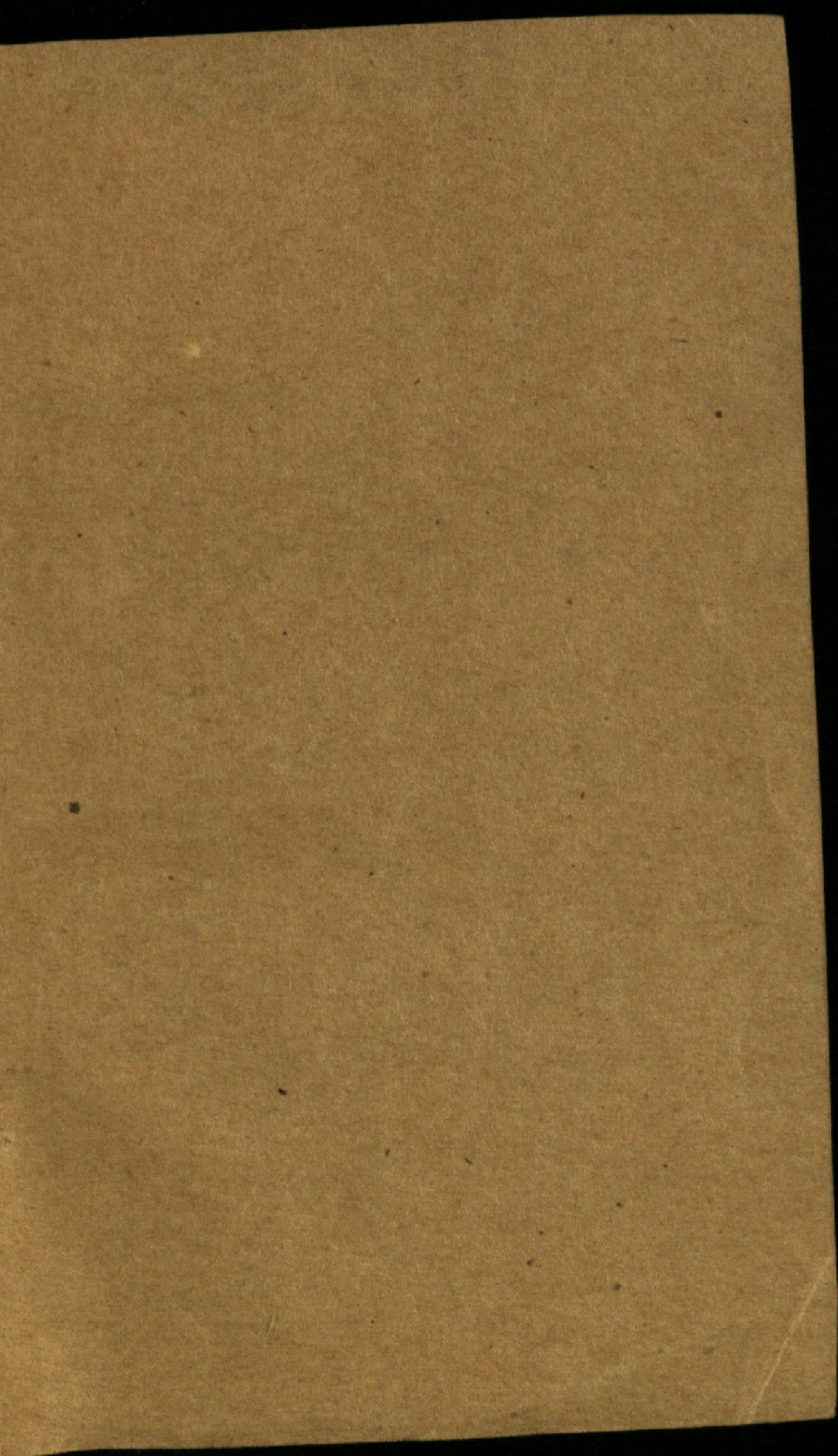
Quia e ovo ponitur dicitur ?

To je dicitur ego dicitur

Alia dicitur ovis dicitur

Na korist pensionnog fonda
za udove i siročad pravoslavnog sveštenstva
u Dalmaciji.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

P₁₉ Ср (Ср) I 3.1